

مترداف نماهای عربی

عباس سعدی یوسف طاهری
نجمه محب

سرشناسه	: سعدی، عباس، ۱۳۶۱ -
عنوان و نام پدیدآور	: مترادف نماهای عربی/ مولفان عباس سعدی، یوسف طاهری، نجمه محیایی؛ ویراستار علمی و ادبی احمد محمدی نژاد پاشاکی.
مشخصات نشر	: قم : عصر آگاهی، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	: ۱۴۴ ص؛ ۵/۱۴×۲۱/۵ م.م.
شابک	: ۸۰۰۰۰ ریال: ۹۷۸-۶۰۰-۶۲۸۹-۷-۶۸
وضعیت فهرست نویسی	: فیا
موضوع	: قرآن -- مترادف‌ها و متضادها
موضوع	: قرآن -- مسائل لغوی
موضوع	: زبان عربی -- مترادف‌ها و متضادها
شناسه افزوده	: طاهری، یوسف، ۱۳۵۷ -
شناسه افزوده	: محیایی، نجمه، ۱۳۶۷ -
رده بندی کنگره	: ۱۳۰۰۲ م۷/۴/۸۲۸ BP
رده بندی دیویی	: ۵۳۰/۹۷
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۱۶۷۸۹

مترادف نماهای عربی

مولفان: عباس سعدی، یوسف طاهری، نجمه محیایی

ویراستار علمی و ادبی: احمد محمدی نژاد پاشاکی

طراح جلد: محمد رضا عباس زاده

ناشر: انتشارات عصر آگاهی

تاریخ و نوبت چاپ: ۱۳۹۵ - چاپ اول

شمارگان: ۱۰۰۰

قیمت: ۸۰۰۰۰ ریال

فهرست

عناوین	صفحه
پیشگفتار	۱۰
معنای لغوی مترادف	۱۰
پیشینه اصطلاح مترادف	۱۱
تعریف اصطلاح مترادف	۱۲
اختلاف تعریف متاخر با مترادف	۱۴
تألیف در زمینه مترادف	۱۵
علل به کار گیری مترادف	۱۷
آثار مترادف	۱۷
الف) دیدگاه مثبت	۱۷
ب) دیدگاه منفی	۱۷
آثار مثبت مترادف:	۱۷
توسع فصاحت و بلاغت:	۱۷
تفنن در کلام:	۱۸
سهولت در نطق:	۱۸
تأکید و مبالغه:	۱۸
توسع در زبان:	۱۸
آثار منفی مترادف:	۱۸
سختی ترجمه:	۱۸
مخالفت با فصاحت:	۱۸
انواع مترادف:	۱۹
ترادف تام:	۱۹
الف (یکسانی معنا:	۱۹

۱۹	ب) اتحاد در محیط زبانی:
۱۹	ج) اتحاد در زمان:
۲۰	ترادف جزئی:
۲۱	تقسیم مترادف بر اساس اعتبارات:
۲۲	الف) به اعتبار مبدأ اشتقاق:
۲۲	ب) ترادف به اعتبار اقسام کلمه نیز تقسیم پذیر است:
۲۲	شرایط ترادف ازدید گاه متاخران :
۲۳	دلایل به وجود آمدن ترادف:
۲۴	فواید ترادف:
۲۴	الف) تأکید:
۲۴	ب) تنوع تعبیر:
۲۵	ج) رعایت آهنگ:
۲۵	ح) تفسیر:
۲۵	مترادف بین اثبات و انکار:
۲۶	دلایل موافقان و مخالفان ترادف:
۳۰	پدیده فروق اللغویه:
۳۰	فروق در اصطلاح:
۳۱	هدف از پرداختن به فروق اللغات:
۳۱	علل به وجود آمدن پدیده ی مترادف های مختلف المعنی (الفروق المعنی):
۳۲	۱. برخورد زبان قریش با دیگر لهجه های عرب:
۳۲	۲. گردآوران لغت
۳۲	۳. فرهنگ نویسان
۳۲	۴. ایجاد معانی مجازی
۳۲	۵. تعدد اسامی
۳۲	۶. بیان حالات مختلف پدیده ها
۳۳	انواع تطورات دلالتی:
۳۳	۱. تعمیم اسم خاص

٣٣	٢. تخصيص عام
٣٣	٣. مجاورت
٣٣	٤. وجه تسميه:
٣٣	يبشيره مترادفات مختلف المعنى.....
٣٥	شرايط مترادف هاى مختلف المعنى.....
٣٦	واژگان.....
١٣٢	قسم العربى البحث لترادف:.....
١٣٣	التطور التاريخى لمفهوم الترادف:.....
١٣٥	الترادف بين الالفاظ و الإنكار:.....
١٣٦	آراء المحدثين الترادف أو عدمه:.....
١٣٧	١- الترادف الكامل:.....
١٣٨	٢- شبه الترادف.....
١٣٨	أسباب وقوع الترادف و كثرته:.....
١٣٨	آراء اللغويين:.....
١٣٩	الواضع اللغوى الأول:.....
١٣٩	تداخل اللهجات:.....
١٣٩	الإقتراض من اللغات الأخرى:.....
١٣٩	الإشتقاق و إختلاف الإعتبارات:.....
١٤٠	نتائج بحث.....
١٤٢	منايع.....

قال الله تعالى في كتابه الكريم: «وَمِنْ آيَاتِهِ خَلْقُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالاختلافِ السِّنِّكُمْ وَالْوَانِكُمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِلْعَالَمِينَ» (روم: ۲۲) خداوند در قرآن کریم می‌فرماید: (و از آیات او آفرینش آسمان‌ها و زمین و تفاوت زبان‌ها و رنگ‌های شمایست؛ در این نشانه‌هایی است برای عالمان). دانشمندان اسلامی توجه فراوانی به علم لغت داشتند، زیرا قرآن کریم به زبان عربی نازل شد. باید کلمات قرآنی به صورت مفرد و مرکب مورد شناسایی قرار می‌گرفت و معانی آنها فهمیده می‌شد. تا آن تدبیر و تذکر که در قرآن به آن‌ها تأکید شده تحقق پذیرد و از سوء تفاهات و همبستگی موضوع مترادف همواره بحث انگیز بوده است. لغویان متقدم، بدون به کار گیری اصطلاح مترادف به تألیفات خود در این زمینه پرداخته‌اند. آنان تعبیر و اصطلاحات دیگری را به جای مترادف به کار برده‌اند. نکته‌ای که در آثار آنان قابل تأیید است عدم اجماع آنان بر سر تعریف مترادف است. هرچند با دقت و تأمل در این الفاظ ارائه شده، می‌توان به مفهوم مترادف یا اختلاف الفاظ و اتفاق معانی نزد آنان دست یافت. فروق نگاران که همان مخالفان مترادف هستند؛ توجه خود را صرف یافتن ظرافت‌هایی متفاوت در معانی الفاظ کرده‌اند. این پدیده همواره جای اختلاف بوده است و گروه‌های موافق و مخالف داشته است.

پیشگفتار

مسئله مترادف و تفاوت‌های بین آن زاده عصر ما نیست بلکه همواره مورد توجه بوده است. معتقدان مترادف، مترادف را عبارت از اتحاد دو یا چند واژه در معنای مراد (مصدق) دانسته اند و منکران، مترادف را عبارت از اتحاد دو یا چند واژه در معنا به طور مطلق تلقی کرده اند. دلایل پیدایش مترادف‌های مختلف المعنی عبارتند از: اختلاف گویش‌ها، آمیزش زبان عربی با سایر زبان‌ها، زبان‌گویی، تداخل زبان‌ها، وام‌گیری این زبان از زبان‌های دیگر، قاموس‌نویسی و عبارات گوناگون واژگان و دگرگونی‌های که بر واژگان عارض می‌شود. البته نباید تکلف و تداوم صرفه نویسان را دور از نظر داشت. علل به کارگیری مترادف عبارتند از: تنوع در عبارت، پیشگویی از ملال آور بودن سخن و پرهیز از تکرار یک لفظ است. طرفداران مترادف، زبان را اصطلاح ساخت بشر می‌دانند و معنای استعمالی آن را در نظر می‌گیرند. از سوی دیگر منکران مترادف، زبان را توفیقی و ساخت بشر می‌دانند. و به معنای وضعی توجه می‌کنند. منکران مترادف می‌گویند: بعضی از کلمات به ظاهر مترادف صفات آن اسم‌ها، و یا وجه تسمیه، و اعتبارات گوناگون یک اسم هستند. آن‌ها اعتقاد به مترادف را ناشی از ضعف تتبع و کم دقتی دانسته اند، و می‌گویند: هر اطلاق باید یک معنی است. آن‌ها وجود مترادف را مخالف اصل، مخالف عقل و فصاحت، عامل سستی ترجمه، مخل تکلم، و بی‌فایده دانسته اند و دو واژه را که در یکی از موارد استعمال، صفات، اشیاء، حروف تعدی، نقیض، اشتقاق، صیغه و ضبط با هم فرق داشته باشند، مترادف نمی‌دانند. موافقان مترادف می‌گویند: مترادف تکلم را آسان کرده است و باعث تاکید مضمون جمله و تنوع تعبیر و تفنن در کلام می‌شود و در درون مترادفات جزئی، نوعی تضاد وجود دارد.